

Sygn. akt Ca 174/14

WYROK

WIMIENIURZECZYPOSPOLITEJPOLSKIEJ

Dnia 11 czerwca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu I Wydział Cywilny

w składzie następującym

Przewodniczący: SSO Iwona Podwójniak

Sędziowie: SSO Elżbieta Zalewska-Statuch

SSO Joanna Składowska

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 11 czerwca 2014 roku w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa H. M.

przeciwko Skarbowi Państwa-Szefowi (...) Zarządu (...) w B. o odszkodowanie z tytułu ochrony naturalnego środowiska

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Łasku z dnia 17 grudnia 2013 roku sygn. akt I C 580/12

1. zmienia zaskarżony wyrok w pkt 1. i nadaje mu następującą treść: „zasądza od pozwanego Skarbu Państwa-Szefa (...) Zarządu (...) w B. na rzecz powoda H. M. kwotę 68 000,00 (sześćdziesiąt osiem tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami: od kwoty 11 000,00 zł od dnia 21 kwietnia 2012 roku, od kwoty 57 000,00 zł od dnia 17 czerwca 2013 roku do dnia zapłaty,
2. zasądza od pozwanego Skarbu Państwa-Szefa (...) Zarządu (...) w B. na rzecz powoda H. M. kwotę 600,00 (sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania za drugą instancję.

Sygn. akt I Ca 174/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 17 grudnia 2013 roku Sąd Rejonowy w Łasku, w sprawie z powództwa H. M. przeciwko Skarbowi Państwa – Szefowi (...) Zarządu (...) w B. o odszkodowanie z tytułu ochrony środowiska naturalnego, zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 68 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 17 grudnia 2013 roku do dnia zapłaty (pkt 1), oddalając powództwo w pozostałym zakresie (pkt 2). Sąd zasądził ponadto od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2 417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 3) oraz nakazał pobrać od Szefa Zarządu Infrastruktury w B. na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego w Łasku kwotę 2 796,01 zł tytułem zwrotu tymczasowo wyłożonych wydatków (pkt 4).

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy oparł na następujących ustaleniach i wnioskach, których istotne elementy przedstawiały się następująco.

Powód jest właścicielem działek nr (...) położonych w miejscowości M. gmina Ł.. Działka (...) ma powierzchnię 0,50 ha i stanowi grunty orne klasy V. Działka nr (...) ma powierzchnię 0,84 ha i stanowią ją grunty orne, sad oraz zabudowane siedlisko.

Miejscowość M. jest położona w pobliżu lotniska wojskowego. Hałas emitowany przez lotnisko przekracza dopuszczalny poziom hałasu w porze dziennej i nocnej. Z tego względu w dniu 9 lutego 2010 roku Sejmik Województwa (...) podjął uchwałę nr (...) w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Ł..

Działka nr (...) wraz z zabudowaniami znajduje się w całości w podobszarze A ograniczonego użytkowania. Także większa część działki (...) znajduje się w podobszarze A, pozostała część jest w podobszarze B. Ograniczenia wynikające z ustanowienia strefy ograniczonego użytkowania dotyczą zabudowanej części działki nr (...) o powierzchni 0,17 ha oraz części działki nr (...) w jej pasie przydrogowym na głębokości 60 m odpowiadającej istniejącej strefie zabudowy mieszkaniowej, co daje powierzchnię 0,24 ha. Pozostały obszar tych działek także pozostaje pod wpływem uciążliwości związanych z oddziaływaniem lotniska, jednakże dla tego obszaru brak przesłanek wpływających na ustalenie wystąpienia szkody związanej z ustanowieniem strefy ograniczonego użytkowania.

Wobec tego, że na nieruchomości powoda zabudowa mieszkaniowa już została zrealizowana i brak planów realizacji innych inwestycji, zakazy dotyczące przeznaczania terenów na cele związane z zabudową nie mają bezpośredniego wpływu na zmianę wartości nieruchomości, niemniej w związku z usytuowaniem nieruchomości w strefie ograniczonego użytkowania następuje utrata jej wartości. Dla działki (...) utrata wartości rynkowej wynosi 14 200 zł, natomiast utrata wartości rynkowej działki (...) zamyka się kwotą 22 400 zł i wynika z utraty funkcji zabudowy.

Na działce (...) znajduje się budynek mieszkalny jednorodzinny, budynek gospodarczy oraz stodoła. Budynek mieszkalny został wybudowany w technologii tradycyjnej w 1956 roku. W celu zapewnienia właściwej izolacyjności przegród budowlanych zgodnej z przepisami prawa i Polskimi Normami dla poziomu hałasu określonego w miejscu położenia nieruchomości konieczna jest wymiana w pokojach i kuchni stolarki okiennej o większej izolacyjności akustycznej, położenie izolacji dźwiękoszczelnej na stropie, zaizolowanie ścian zewnętrznych. Aby zapewnić właściwą wentylację budynku i ograniczyć straty ciepła na skutek otwierania okien konieczne jest zainstalowanie nawiewników okiennych w pokojach i kuchni.

Koszty związane z zapewnieniem spełnienia wymagań akustycznych budynku mieszkalnego (różnica wartości robót zapewniających spełnienie podwyższonych wymagań akustycznych a robotami, które i tak musiałyby zostać wykonane zgodnie z ogólnie stosowanymi przepisami i normami dla budynków mieszkalnych) wynoszą 31 400 zł.

Powyższe ustalenia odnośnie wielkości utraty wartości nieruchomości oraz kosztów koniecznych dla wykonania niezbędnej izolacji akustycznej Sąd oparł na opinii biegłego K. N..

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd pierwszej instancji, rozstrzygając kwestię zasadności roszczeń powoda, wskazał, iż zgodnie z treścią art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 roku Nr 25, poz. 150 z późn. zm.), w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości jej właściciel może żądać odszkodowania za poniesioną szkodę; szkoda obejmuje również zmniejszenie wartości nieruchomości. W związku z ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania pozostaje nie tylko obniżenie wartości nieruchomości będące następstwem ograniczeń przewidzianych bezpośrednio w treści aktu prawnego o utworzeniu obszaru, lecz także obniżenie wartości nieruchomości wynikające z tego, że skutek jego wejścia w życie dochodzi do zawężenia granic własności – właściciel będzie musiał znosić dopuszczalne na tym obszarze immisje (np. hałas).

Konieczne jest także dokonanie prac związanych z zapewnieniem właściwej izolacyjności akustycznej pomieszczeń mieszkalnych. W uchwale Sejmiku Województwa (...) wprowadzono w § 11 wymagania techniczne, jakim powinny odpowiadać zlokalizowane na terenie obszaru ograniczonego użytkowania istniejące budynki. Na podstawie art. 136 ust. 3 w zw. z art. 129 ustawy prawo ochrony środowiska, szkoda z tytułu wprowadzenia obszaru ograniczonego

użytkowania obejmuje również koszt dostosowania budynków do wymagań technicznych. Taki niezbędny koszt prac wynosi w niniejszej sprawie 31 400 zł.

Zgodnie z treścią art. 481 § 1 kc odsetki należą się powodowi od daty wyrokowania, gdyż wysokość odszkodowania została ustalona na podstawie art. 361 § 2 kc według cen z daty wyrokowania. Od dnia ogłoszenia wyroku pozwany pozostawał w zwłoce ze spełnieniem świadczenia. Wcześniej wysokość szkód nie była ustalona w sposób obiektywny i przez to nie mógł mieć zastosowania w tym zakresie przepis art. 455 kc. Roszczenie o zasądzenie odsetek za okres sprzed daty ogłoszenia orzeczenia podlega oddaleniu.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 kpc.

Obciążenie obowiązkiem zwrotu wydatków tymczasowo poniesionych ma podstawę w przepisie art. 113 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację złożył powód. Zaskarżył wyrok w części dotyczącej odsetek. Zarzucił naruszenie przepisu art. 455 kc oraz błędne przyjęcie, że odszkodowanie zostało wyliczone na dzień wyrokowania.

Wniósł o zmianę wyroku poprzez zasądzenie odsetek ustawowych od kwoty 11 000 zł od dnia 21 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty i od kwoty 57 000 zł od dnia 17 czerwca 2013 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie odwoławcze.

W uzasadnieniu wskazał, że przed wytoczeniem powództwa powód zgłosił swoje roszczenie pozwanemu. Pozwany powinien był przeprowadzić postępowanie likwidacyjne i ustalić zakres swojej odpowiedzialności. Tymczasem pozwany podniósł brak podstaw prawnych do wysuwania zgłoszonych roszczeń.

Zaskarżonym wyrokiem sąd premiuje brak praworządności po stronie Skarbu Państwa.

Powód domaga się zasądzenia odsetek od daty „udzielenie pozwanemu terminu do zapłaty odszkodowania” i pozostałej części od daty rozszerzenia powództwa. Wskazał, że takie stanowisko jest zgodne z dotychczasową linią orzecznictwa prezentowaną przez Sąd Okręgowy w Sieradzu.

Pozwany domagał się oddalenia apelacji oraz wnosił o zasądzenie od powoda na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja powoda zasługuje na uwzględnienie.

Roszczenie z art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska jest roszczeniem odszkodowawczym, gdzie szkoda podlega naprawieniu przez zapłatę określonej sumy pieniężnej.

Zgodnie z przepisem art. 481 § 1 kc, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia.

Świadczenie będące przedmiotem niniejszej sprawy jest świadczeniem bezterminowym – termin jego spełnienia nie jest oznaczony, nie wynika również z właściwości zobowiązania.

Jak stanowi przepis art. 455 kc w takiej sytuacji świadczenie winno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.

W niniejszej sprawie pozwany został wezwany do spełnienia świadczenia w dniu 11 kwietnia 2012 roku (tytułem zmniejszenia wartości nieruchomości w kwocie 250 000 zł oraz tytułem zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w kwocie 290 000 zł). W wezwaniu wyznaczono termin spełnienia świadczenia do dnia 20 kwietnia

2012 roku. Opóźnienie w zapłacie po takim wezwaniu rodzi roszczenie o zasądzenie odsetek ustawowych, zgodnie z art. 481 § 1 k.c.

Żaden przepis ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo o ochronie środowiska, (art. 129 – 136), która stanowi podstawę odpowiedzialności pozwanego, nie przewiduje konieczności ustalenia przez sąd wysokości odszkodowania. Ocena rozmiaru poniesionej przez poszkodowanego szkody, i w konsekwencji zasadności żądanego odszkodowania, podlega weryfikacji sądowej dopiero w razie sporu między stronami. Wyrok sądu w tym zakresie nie ma charakteru konstytutywnego, nie jest zatem źródłem zobowiązania pozwanego do zapłaty; źródłem tym pozostaje ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości.

Jeżeli pozwany uważał, że żądane odszkodowanie jest wygórowane, to mógł zapłacić świadczenie w wysokości ustalonej przez siebie z zastrzeżeniem zwrotu. Wówczas, gdyby okazało się, że odszkodowanie w ogóle nie przysługuje powodowi albo przysługuje w mniejszej wysokości, po orzeczeniu sądu pozwany mógłby żądać zwrotu całego świadczenia albo nadpłaty (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2010 roku, II CSK 434/09, nie publikowany, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 2013 roku, I CSK 667/12, LEX nr 1391106).

Pozwany już po wezwaniu przedsądowym do zapłaty odszkodowania posiadał wiedzę o tym, że powód będzie występował do sądu z roszczeniem odszkodowawczym, a więc chcąc uniknąć kosztów związanych z zaspokojeniem jego roszczeń, winien podjąć czynności mające na celu ustalenie, w jakiej wysokości roszczenie powoda zasługuje na uwzględnienie.

W okolicznościach niniejszej sprawy bez wpływu na stanowisko jak wyżej pozostaje treść przepisu art. 363 § 2 kc, zgodnie z którym jeżeli naprawienie szkody ma nastąpić w pieniądzu, wysokość odszkodowania powinna być ustalona według cen z daty ustalenia odszkodowania, chyba że szczególne okoliczności wymagają przyjęcia za podstawę cen istniejących w innej chwili.

Niewątpliwie nie jest uzasadniona koncepcja wyrównania szkody poprzez łączne zastosowanie: odsetek od dnia wezwania jak i waloryzacji, tj. ustalenie odszkodowania według cen z daty ustalenia odszkodowania – w sytuacji gdyby taka operacja miała prowadzić do wzbogacenia.

W niniejszej sprawie powód wezwał do zapłaty pozwanego kwoty odszkodowania w wysokości 540 000 zł w dniu 11 kwietnia 2012 roku. Wysokość odszkodowania w toku niniejszego postępowania stała się znana w dacie sporządzenia przez biegłego opinii i została ustalona na kwotę 68 000 zł. Opinia została złożona w sądzie w dniu 28 marca 2013 roku. Biegły wskazał, że wartość odszkodowania została ustalona na miesiąc luty 2013 roku. Odszkodowanie w niniejszej sprawie obejmuje m.in. spadek wartości rynkowej prawa własności nieruchomości. Wynik badania biegłego został oparty na analizie transakcji rynkowych. Biegły w opinii wprost wskazał na brak zależności poziomu cen od upływu czasu w okresie przyjętym do badania – uznał trend czasowy za statystycznie nieistotny i określił go na poziomie zerowym – stabilnym w okresie przyjętym do badań. Jak wynika z tabel nr 12 i 15 – wykaz transakcji – porównaniem objęte zostały transakcje z lat 2011-2013.

Powyzsze jednoznacznie pozwala przyjąć, że brak różnicy w wielkości odszkodowania w dacie wezwania do spełnienia świadczenia i dacie ustalenia odszkodowania.

W niniejszej apelacji powód ostatecznie domagał się zasądzenia odsetek od roszczenia pierwotnie zgłoszonego w pozwie – od dnia 21 kwietnia 2012 roku, natomiast co do rozszerzonej części – od daty tego pisma, tj. od dnia 17 czerwca 2013 roku, a więc od daty już po sporządzeniu opinii przez biegłego.

W świetle wywodów jak wyżej stanowisko sądu pierwszej instancji o ustaleniu początku biegu terminu odsetek dopiero od dnia ogłoszenia wyroku nie ma podstaw. Wyrok sądu zasądający odszkodowanie nie ma charakteru konstytutywnego. Nie ma też mocy argument, że wysokość odszkodowania została ustalona według cen z daty wyrokowania – jak podano – wartości jak przyjęte w wyroku zostały ustalone już wcześniej – opinia wskazuje na miesiąc luty 2013 roku.

Mając na uwadze powyższe, zaskarżony wyrok należało zmienić i w całości uwzględnić apelację powoda, o czym orzeczono jak w sentencji, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i § 6 pkt 4, § 13 ust. 1 pkt 1 i § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t. j. Dz. U. z 2013 r. 461), obciążając nimi stronę przegrywającą.